

Izhaja vsak četrtrek in velja s poštino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na doma za celo leto 32 D, pol leta 16 D, četrt leta 8 D. Izveš Jugoslavije 64 D. Naročnina se pošlje na upravništvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroska cesta 5. — List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurb. 113.

Pesamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroska cesta 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprete reklamacije so pošta. proste. Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban št. 113.

23. številka.

MARIBOR, dne 10. junija 1926

60. letnik

Ivan Vesenjaki:

Prve pripombe k predlogu vlade o izjednačenju neposrednih davkov.

Po neprestanih zahtevah — in tu je prednjačil Jugoslovanski klub — o izjednačenju bremen v naši državi je sedanja vlada predložila narodni skupščini predlog o izjednačenju neposrednih davkov ter ga s tem izročila javni razpravi.

Seveda še s tem ni rečeno, da postane ta vladin predlog res zakon, saj vidimo, kako lepo v soglasju radikali in hrvaška seljačka stranka odlagajo in zavlačujejo delo v narodni skupščini, čeravno so njihovi poslanci in ministri polnih ust trditve, da hočejo delati.

Gotovo je tudi, da se zakon, če ga zbornica tudi sprejme takoj, ne more dosledno izvajati, ker ni za to potrebne stvarne podlage in je še dolgo, dolgo let ne bo. Ne obstoji recimo v polovici države zemljiški kataster in strokovno šolanje davčnih uradnikov in končno ni tiste tankovestnosti pri pretežni večini državljanov in uradnikov, kakor je recimo pri nas v Sloveniji.

Razumljivo je, da iz navedenih in še iz drugih razlogov vključ enotnemu zakonu ne bo enakomerne, enotne obremenitve še dolgo vrsto let, zato ne morem deliti navdušenja tistih, ki pričakujejo pri nas Bog vedi kakšne bistvene izpremembe in olajšave. Še vedno sem mnenja, naj se izroči ta vir samoupravnim korporacijam, ki naj po krajevnih in kulturnih ter socialnih razmerah in potrebah razpolagajo z njim in izpreminjajo sistem in obremenitev v lastnem delokrogu. Kakor se je izjalovilo, da bi davek na poslovni promet kljub enotnemu zakonu bil jednak, ravnotako bodo izkušnje s predstojecim predlogom, ako postane res zakon. Imeli bomo zopet izjednačenje na papirju, a ne v dejanju.

Vse to nas ne sme motiti, da se ne bi bavili z novim vladnim predlogom, ker smo dolžni pojasniti ga ter zavzeti napram njemu jasno stališče, kajti gotovo je, da bo ali ta osnova v glavnem če ne zakon, pa vsaj temelj, na katerem se bo razvijalo zakonodavstvo o direktnih davkih v narodni skupščini.

Bistvo novega predloga.

Če pregledno označimo vladin predlog o direktnih davkih, lahko rečemo: zakonski predlog je v glavnem delu vzlet iz avstro-ogrske davčne zakonodaje in se kompromisno dopolnjuje s srbijansko zakonodajo, posebej še glede davka na zgradbe in rente.

Dobra stran predloga je njegova preglednost in doslednost, razmeroma jasnost ter majhen obseg, slaba stran pa pred vsem v tem, da daje finančnemu ministru predale kosežna pooblastila za tolmačenja in izvedbo potom pravilnikov in izvršilnih naredb.

Zelo važne so izpremembe o sestavi in pravicah davčnih odborov in reklamacijskih (prizivnih) odborov. Tudi sicer je cela vrsta določb, ki so za davkoplačevalca velevažne in jih bomo pozneje podrobneje obravnavali.

Katere davke predvideva predlog?

Predlog predvideva tri glavne skupine direktnih davkov: Prvo skupino tvorijo davki od dohodkov in to so: zemljiški davek, davek od zgradb (prej hišno-razredni in

hišno-najemniški davek), davek od podjetij, obrti in od službe ter davek na rente. Drugo skupino tvorijo davek od podjetij, ki so dolžna javno polagati račune. Tretjo skupino tvorijo davek na skupni dohodek ali po naše: osebnodohodniški davek.

Ali bi poleg tega bili še drugi direktni davki?

Davčni red pa z naštetimi ni izčrpan, kajti predlog izrecno omenja, da bi poleg naštetih davkov ostali še dozdaj uvedeni trije davki: davek na poslovni promet, invalidni davek in komorski davek. Kakor znano, se zadnja dva pobirata v obliki doklade k direktnim davkom.

Kakšne bistvene izpremembe prinaša predlog?

Kakor sem že spredaj omenil, sloni v glavnem nov zakonski predlog na sistemu naše dosedanje avstrijske zakonodaje, zato ne prinaša nam glede števila davkov in načina njihovega pobiranja bistvenih izprememb materialnega značaja. Za naše kmetijske davkoplačevalce je najvažnejše v tem oziru znati, da poleg zemljiškega davka ostane tudi osebna dohodnina, ki se s tem razširja na celo državo. Seveda, drugo je vprašanje, kako se bo pobirala, ali kakšna bo »davčna praksa«.

Olajšave prinaša za naše razmere predlog, ako postane zakon v tem oziru, da odpadejo državne doklade, kar bi posebej občutili obrtniki in deloma kmetje, toda to docela odtehtajo pri njih druge obremenitve in pa odločba, da ima finančni minister pravico do regresa. To se pravi: če bi se davki pobirali po novem zakonu in bi donasili manjše kakor do sedaj, ima finančni minister pravico še naknadno pobirati od davkoplačevalcev davek še nazaj, da dobi toliko, kakor je dobival dosedaj.

Razbremenitve tudi po novem predlogu ni pričakovati, ker predvideva pri osebni dohodnini eksistenčni minimum 3600 dinarjev. Kaj to pri naši davčni praksi v Sloveniji znači, pa ve več kot dovolj vsak davkoplačevalec.

O bistvenih, torej za davkoplačevalca važnejših izpremembah pri poedinih vrstah davkov bomo izpregovorili prihodnjik. Že danes pa lahko ugotovimo: predlog sedanje vlade o izjednačenju direktnih davkov ne pomeni posebne naklonjenosti napram davkoplačevalcem vobče in napram slovenskim posebej. To je najmilejša beseda, katero zamoremo o njem izreči, zato pač naši ljudje zanj niso dolžni posebne hvale vladi in tistim, ki to vlado podpirajo.

Narodni poslanec Franjo Žebot:

Promet na meji med Jugoslavijo in Avstrijo.

Mislim, da bi bil moj opis in razlaga gospodarsko-trgovinske pogodbe med našo državo in Avstrijo nepopoln, ako ne bi opisal nekoliko natančneje nove določbe o obmejnem prometu. Sicer sem o tej stvari že večkrat v našem »Slovenskem Gospodarju« pisal članke, ali zdi se mi vendarle potrebno, da vrsto člankov o trgovinski pogodbi z Avstrijo, o izvozu živine in vina, izpopolnim še z opisom malega obmejnega prometa v takozvani »obmejni coni«.

Leta 1920 sta Jugoslavija in Avstrija sklenili začasno pogodbo, ki je bila glede prometa na meji zelo površna in nepopolna. Resnica je, da se je v letih 1921 in 1922 posredilo poslancem Slovenske Ljudske Stranke, da se je meja napram Avstriji za naše obmejno prebivalstvo vsaj za silo odprla. Težka je bila ta borba, ali naši poslanci niso odnehali. Dobili smo dovoljenje, da smejo prebivalci 10 km,

v nekaterih slučajih celo 15 km, tostran državne meje, uživati v gospodarskem občevanju s prebivalci, oziroma kraji Avstrije 10 do 15 km onstran meje posebne ugodnosti. Carine prosto smejo od tega časa prebivalci v obmejnih krajih prevažati preko meje razne pridelke in izdelke, smejo na podlagi posebnih obmejnih izkaznic brez potnega lista in vizuma prekoračiti mejo itd.

Vendar naše prebivalstvo v obmejni coni z dosedanjimi ugodnostmi ni in res ne more biti zadovoljno. Pritožbe proti postopanju naših carinskih in drugih oblasti na meji se vsak dan množijo. Mnogi uradniki in nameščenci na meji mislijo, da storijo veliko dobroto naši državi, ako našega kmeta, viničarja, obrtnika in delavca šikanirajo in dražijo na vse mogoče načine. Žalostno je, da in mnogi od teh mislijo, da je ljudstvo med njih tu, a ne narobe. Posebno mnogi uslužbeni carinarne s svojim postopanjem kršijo zakonske predpise in tako vzgajajo nezadovoljnost med prebivalstvom.

Ko se je letos dne 7., 8. in 10. maja v narodni skupščini o tem razpravljalo, sem o vsem tem obširno govoril. Ministri in poslanci so kimali z glavami in debelo gledali, ko sem jim mirno, a z dokazi razlagal te žalostne razmere. Minister za trgovino si je moje pritožbe zapisal in objubil, da jih bo pri skiepanju prihodnje pogodbe upošteval.

V imenu našega kluba sem v glavnem zahteval naslednje spremembe:

1. Izkaznice (legitimacije) v obmejnem prometu naj bi veljale za tri leta; fotografije in koleki za izkaznice naj bi odpadle. Politične oblasti naj hitreje rešujejo prošnje za podaljšanje in izdajo izkaznic.
2. Obmejna cona se naj razširi na 20 km.
3. Prebivalstvu se naj dovoli nemotena uporaba mlinov, žag, oljarn in enakih naprav v Avstriji.
4. Nakup živil in neobhodno potrebnih predmetov v Avstriji naj se ne prepove.
5. Prebivalstvu v obmejnih krajih se naj dovoli uporaba avstrijskih osebnih vlakov.
6. Dovolji se naj iz obmejnih krajev spravljati živino tudi po navadnih potih v Avstrijo, pa ne samo po železnici.
7. Izvoz sadja in vina in enakih pridelkov naj bo prost carine in drugih dajatev.

Še celo vrsto drugih zahtev sem stavil, ali te so po mojem mnenju najvažnejše. Minister je izjavil, da se je nekaterim teh zahtev že ugodilo.

V novi pogodbi, ki je glede obmejnega prometa stopila v veljavo, so najvažnejše te-le točke:

Obmejne karte (izkaznice) in dvolastniške legitimacije veljajo odslej za celo leto. Dosedaj so veljale samo za šest mesecev. Veljavnosti za daljšo dobo nismo mogli doseči, ker velja trgovinska pogodba z Avstrijo samo za dobo enega leta. Za dvolastniške karte ni treba fotografije, pač pa za navadne obmejne karte.

Carine prosto se v coni 15 km lahko prevažajo z ene strani državne meje na drugo naslednji predmeti: seno, slama, zelena krma, nastelja, sveže sadje in grozdje, suho sadje, zelenjava, sveže in kislo mleko, drva za kurjavo, premog, kamenje za tikanje, šmirgel, prodec in pesek, apno, gips, ilovica, lapor in sploh zemlja vseh vrst, pepel, navadna in umetna gnojila, kvas, tropine. Vsi ti predmeti se lahko prevažajo v neomejeni količini. (Člen 2, točke 1—5, sporazuma o obmejnem prometu). Moke, kruha in peciva sploh se lahko brez carine prevažajo samo po 5 kg vsakega enkrat člen 2, točka 6), jajc do 50 komadov, mesa do 4 kg, sir, maslo in smetano do 2 kg za eno osebo in za enkratni prehod (člen 2, točke 7 in 8).

Člen 3 določa, da sme prebivalstvo iz obmejne cone carine prosto prevažati žito, oljnatu semena in drevesne

Januš Golec:

„Laufšrit“ veteranci.

V predvojnih časih so obstojale po mestih, trgih in vaseh stare organizacije, takozvana Veteranska društva. Člani teh društev so bili dosluženi vojaki. Organizacija je nastopala na vojaška povelja pri raznih svečanih prilikah v posebnih uniformah s petelinovim perjem za klobuki. Vsako veteransko društvo je imelo svojo zastavo, ki je bila zvest voditelj stotnjiki veteranov pri vseh javnih ter slovesnih nastopih.

Celo v hrbovski župniji, kjer sem pasel duše pred vojno, je bila v cerkvi starikasta zastava, na kateri so se blesteli napis v zlatih črkah in oznanjali, da je prapor last veteranskega društva.

Za mojega pastirovanja ni nastopala ta organizacija javno, ker je bilo mlajših članov malo, prvotni in starejši pa so že tudi bili pozabili, da so sploh kedaj služili v uniformi cesarju.

Bližala se je birma v juniju leta 1914. Vse se je pripravljalo na kar najbolj slovesen sprejem vladike. Cerkev in cela župnija bi naj oblekli za to slovesno priliko praznično obleko. Pri vsestranskih pripravah za birmo je dregnila takratnega župana v oči zapuščenost ter osamelost veteranske zastave. Spomnil se je 75 let stari Petar, — Bog mu bodi milostljiv v večnosti, — da je tudi on dolga leta podil pod Radeckijem Italijane in da je prinesel kot spomin na vojaško službovanje svetlo kolajno na črno-zoltem traku.

Par tednov pred prihodom škofa si je odrgnil stari Petar na blesteče kolajno, jo pripel na prsa in tako okinčan zaupal župniku, da bodo pozdravili škofa med prvimi

veteranci z zastavo. Uniform sicer nimajo, a zastava in vojaški red sta tudi nekaj in to še posebno za rajnega našega škofa, ki je bil v vojaški službi pri zasedbi Bosne od strani Avstrije.

G. župnik je bil takoj pripravljen za nastop te častne stotnije, skrbel ga je samo pomislek: Kdo bo neki prevzel poveljstvo, ker on ne pozna nikogar, ki bi bil iz njegove župnije v cesarski službi kaj več nego navaden infanterist.

Negotovost glede »hauptmana« veteranske stotnije mu je prepodil temeljito stari Petar, pokazal na zlatikasto medaljo s samozavestjo, češ:

«Ferdajt ajni, 14 let so delali pod menoj in Radeckijem Italijani »laufšrit« in sedaj bi se bal komandirati pred škofom veterancerje! Še gfrajter sem bil, ki je moral znati razna povelja zase in za druge v bitkah, pa bi se ne znal obrniti s kompanijo pred škofom!»

Veteranski stotnik je napravil pred župnikom par tako vojaško urezanih kretenj, da mu je ta zaupal celo prvenstvo pri sprejemu ter pozdravu škofa.

Vsi bivši vojaki so se odzvali županovemu pozivu, mu priznali dostojanstvo stotnika ter poveljnika, po postavi največjemu veteranu Poglonovemu Tonču pa šaržo zastavonoše.

Že predpoldne pred škofovim prihodom se je zbrala veteranska četa v gostilni pri cerkvi. Gospod stotnik s kolajno na prsijih je dajal zadnja navodila glede koraka, razvrstitve ter kretenj na: levo, desno, okrog in v dvostop! Kot glavno in najvažnejše pravilo, je zabijaval vsem posluh na njegova povelja in brezpogojno pokorščino.

Krog tretje ure popoldne je prinesel Poglonov Tonč veteransko zastavo iz cerkve. Stotnik je stopil k zastavi in s stegneno desnico je kazal s krepkimi migljaji uvrstitve veterancev po velikosti za zastavo. Po povelju: uravnajte se na desno, je uvrstil njegov dostojanstveni glas

četo v dvostop in odkorakala je krepkih korakov po kolovozu pred Bastlovo gostilno, kjer bi se naj poklonili vladiki kot prvi veteranci.

Razne mladeniške in dekliške organizacije, duhovščina, šolska mladina in ljudstvo je čakalo na prihod škofa pri kapelici pod cerkvijo.

Strel iz topiča je oznanil prihod visokega dostojanstvenika. Liki sveče so se zrvnali veteranci na stotnikovo povelje: »Kompanija, habt acht!»

Oči nas vseh so se zasaulile v veterance, ki bodo deležni prvi škofove zahvale za vojaško osmerjen sprejem. Konji so postali vred četo. Škof sam je izstopil in se bližal smehljajočega obraza vojaško zravnemu stotniku s kojeja prs je lesketala redkost — kolajna — spomin na čase junaštev Radeckijevih veteranov.

Stotnik je bil tako pod vtisom vojaškega reda, da ni stegniti niti običajne desnice vladiki v pozdrav, ampak strogo zravnanih nog in rok je poveljeval na kratko, da mu želi dobrodoščilo kot prvi iz cele župnije ter kot poveljnik veterancev v civilu, a pod cesarsko zastavo in vojaško disciplino.

Škof je prikimalval temu z vojaško jedernatostjo urezanemu pozdravu, stopil čisto tik k poveljniku, ga potrepljal pohvalno po rami, se zahvalil za sprejem ter pozdrav in vprašal stotnika:

«Kje in kedaj ste prešli vi edini v celi četi medaljo?»
«No, to vprašanje iz škofovih ust, ki je bil povrh še vojak v bojih s Turki, je bil balzam za Petarjev vojaški ponos.

Odgovoril je:
«Gospod škof, 14 let sem bil pod Radeckijem na Italijanskem in dosmrtni spomin na ta leta je tale medalja!»
Vladika ga je še podražil razigrane volje, če ni nikdar bežal pred Italijani!

hlode v mline, oljarne in žage v Avstriji in predelano blago zopet carine prosto voziti, oziroma nositi nazaj. Jasno pravi člen 2, da je to blago prosto carine in ostalih plačil. Carinarnice imajo pravico zahtevati samo carinske manipulacijske (pisarniške) stroške. Ker v tem oziru nekateri gg. cariniki postopajo drugače, bom to zadevo v posebnem spisu pojasnil.

Nadalje so po določbi čl. 4 prosta carine razna zdravila, ki jih prebivalstvo na podlagi zdravniških receptov kupuje v Avstriji za zdravljenje oseb in živine. Druga zdravila, ki jih ljudstvo potrebuje za domačo potrebo, so carine prosta tudi brez recepta.

Prosto se sme prevažati v obmejni coni: stara (rabljena) posoda, vreče, zaboji, jerbasi (člen 5). Istotako sme prebivalstvo carine prosto prenašati ali prevažati orodje in stroje za obdelovanje, ali pa iste izročiti v popravilo obrtnikom. Ravnotako se sme goniti živino brez carine na pašo preko meje, k oplemenitvi, k rezaču ali k živino-zdravniku.

Zdravniki, živinozdravniki, babice, razni obrtniki pa smejo iti na pomoč prebivalcem onstran meje v obmejni coni. Za prehod preko meje se sme obmejno prebivalstvo posluževati železnice, določenih vozovnih in pešpotov ter brodov in mostov.

To so v glavnem določila o obmejnem prometu. Ako se oblasti ne držijo teh zakonitih določil, prosim prizadete, da mi vsak posamezen slučaj takoj naznanijo. Navesti je seveda treba natančne podatke. Ako komur kaka stvar ni jasna, sem mu radevolje na razpolago.

S tem sem zaključil opis in pojasnila o novi trgovinski pogodbi z Avstrijo.

Davek na ročno delo.

Ker se moramo že za razne davčne »dobrote« zahvaliti centralističnim vladam, moramo tudi o tem najnovejšem davku izpregovoriti, ki je tudi ena številnih davčnih »dobrot«. To je o davku na ročno delo.

Delavec v tovarni ali na kmetih ali kjerkoli bo vsled tega davka prizadet. Poleg tega pa tudi delodajalec, ki delavce najme, nalaga pažnjo, da odteguje davek od plače. Plačuje se 3 po sto od celoletne plače, v katero se pa računa tudi prosto stanovanje in hrana. Kdor s tem priboljškom skupaj zasluži letno 5000 dinarjev, je že dolžan plačevati ta davek. Seveda bi lahko zaračunali to svoto že skoro za pastirja.

Kako je glede tega davka ravnati?

Posetniki ali podjetniki, ki imajo delavce in delavke v službi, niso dolžni prijavljati dohodkov svojih nastavlencev, pač pa mora o tem davčna oblast sama poizvedovati, kakor ji drago. Pač pa je delodajalec dolžen, znesek davka odtegovati, ker sicer bi ga v slučaju neiztirljivosti moral sam plačati.

Delavcem na kmetih pa je povedati tudi to, da se sme zaračunavati davek le na one dohodke, ki jih zaslužijo v osemurnem dnevnem delu. Kar delajo in zaslužijo preko tega, ni podvrženo temu davku. Kmet in njegovi uslužbenici pa delajo več kot osem ur na dan. Zato se morajo vsi hlapeci in deklet tega davka oprostiti, ker plačilo, ki ga prejmejo, velja za ono delo nad osem ur na dan. Enako se jim mora všteti tudi to, da so ob nedeljah in praznikih zaposleni, kar je enako vračunati za nadurno delo. Iz vsega tega sledi, da mora kmeto delavstvo biti tega davka popolnoma oproščeno. Ako bi ga kje začeli pobirati, je vsakdo upravičen se pritožiti in z dokazi neupravičenosti oprostiti se tega davka.

Je pa ta davek splošno za delavce tako krut, da bo treba vse storiti, da se ta davek sploh odpravi. Kmeto delavstvo pa iz tega lahko spozna, kake so njegovi prijatelji iz tistih strank, ki pri vladi sede, pa take zakone delajo.

Carinarnice in uporaba avstrijskih mlinov.

Carinski odseki v obmejnem ozemlju so začeli letos protizakonito pobirati poseben davek na žito, ki ga vozijo obmejno prebivalci v mline v Avstrijo in na moko, katero

»Če so nas samo videli Italijani, so se obrnili v «laufšrit» in to celih 14 let, se je glasil odgovor Radeckijevega veterana.

Škof je ujel v očividnem zadovoljstvu vendarle stotnikovo desnico, katero je ta tiščal krčevito k desnemu stegnu, mu jo stisnil in stopil na voz.

Zavest, da ga je potrepljal sam škof pohvalno po rami, videl in se čudil blestečemu priznanju njegove hrabrosti pred Italijanom, da mu je stisnil kot junak junaku desnico — vse to je tako prevzelo starega Petarja, da se ni zavedel, kje je in v kakem dostojanstvenem položaju.

Vladikin voz se je zazibal proč od veterancev in od rajskih občutkov pohvale ter priznanja očaranemu komandantu ni padlo nič kaj bolj pametnega v glavo, ko je pogledal za odhajajočim vozom, kakor da je izbruhnil poveljevalni klic:

«Kompanija, laufšrit!»

Veteranski očanci, ki so videli in nekateri celo slišali, kako je odzdravljaj škof njihovemu poveljniku, kako se je smehljaj in z njim rokoval, so se spomnili na komandantova zadnja navodila pred prihodom škofa, namreč: Poslušaj na njegova povelja in brezpogojna pokorščina!

Zastavonoša Poglonov Tonč je dvignil prapor, položil ga preko rame kakor puško in beži po kolovozu za škofovim vozom. Tončev vzgled na «laufšrit» je posnela pretežna večina. Ostal je le kot pribit k tlom gospod stotnik in še kakih deset najstarejših, ki so bili radi starosti in planinskega vetra tako gluhi, da ne bi slišali niti strela iz topa, kaj še le povelje na «laufšrit».

Mi civilisti pri kapelici smo bili uverjeni pri pogledu na pobjeg veteranske čete, da so napravili kako nerodnost, vladika jim je pokazal očitno nezadovoljnost in sedaj so utekli pred njim v hribovski plahosti.

vozijo nazaj; na plohe, katere vozijo na žage itd. Imam v rokah potrdila, da so cariniki računali te nove dajatve zelo različno. Miha je plačal 5 din. 50 par, Florijan 21 din., Janez 12 din., Matija 8, Šime 28 din.

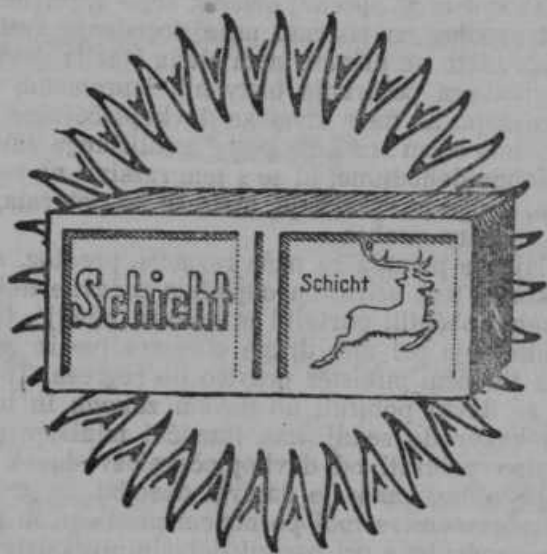
S poslancem radgonsko-ljutomerskega okraja g. dr. J. Hohnjecem sva dne 26. maja t. l. poslala ministru financ ostro pismeno vprašanje radi tega nepravilnega postopanja nekaterih carinarnic. Zahtevala sva odločno, naj g. minister tu napravi red.

Med tem sem se osebno pritožil pri upravniku carinarnice v Mariboru in pri carinskem nadzorniku. Pokazal sem njima cel kup čudnih carinskih računov. Z zakonom o obmejnem prometu v roki sem jim dokazal, da imajo carinarnice pravico računati samo manipulacijske (pisarniške) stroške, kakor to jasno določa člen 3 pogodbe v prilogi E na strani 86 in 87 sporazuma med Avstrijo in Jugoslavijo.

Obadva gospoda sta mi morala priznati, da imam prav. Izdala sta okrožnico, da smejo carinarnice za prevoz računati samo tiskovine, a ta račun v nobenem slučaju ne sme znašati več kot 5 dinarjev. Cariniki, ki so računali več, bi pravzaprav morali dotično svoto prizadetim vrniti.

Ako gg. cariniki kljub temu še naprej zahtevajo višje zneske, ali drugače čudno postopajo z našimi ljudmi, prosim prizadete, da mi takoj vse potrebno naznanijo.

Franjo Zebot, narodni poslanec v Mariboru.

Vzor vseh vrst mila

je

Schichtovo milo znamke „Jelen“.

Že desetletja se trudijo vsi milarji, da bi izdelali tako dobro milo, kakor je Schicht-ovo. Kadar hoče proizvajalec mila svoje milo kar najbolj pohvaliti, tedaj povdari: „Tako je dobro, kakor Schichtovo“. Kar pa Vi uporabljate, to ni samo: „tako dobro, kakor“, temveč Vi uporabljate

najboljše,

namreč Schichtovo milo, ki je edino pravo

z znamko „Jelen“.

Kmetijska družba in skladišče v Mariboru.

Cenjeno uredništvo »Slovenskega Gospodarja« v Mariboru!

Pod gornjim naslovom je v 20. številki »Slovenskega Gospodarja« od 20. maja t. l. izšel dopis, ki potrebuje nekoliko pojasnila. Zato se cenjeno uredništvo vljudno naproša, da blagovoli v informaciji štajerskim članom Kmetijske družbe objaviti naslednje vrstice:

Škof si je grizel ustnice, ko je stopal z voza v očigled našemu civilnemu sprejemu, rajni marenberški gospod dekan se je smejal na glas, ko so se zopet zbirali po — «laufšritu» upehani veteranci krog zastave. Nerazumljivi nastop veterancev je tako zmešal predsednika mladinskih organizacij, da ni prišel preko prvega stavka naučenega pozdravnega govora in je porinila v zasilno ravnovesje smešno mučen položaj še le šolarka, ki je podarila smehljajočemu se vladiki šopek med neustrašeno začeto ter končano deklamacijo.

Šele po vseh pozdravih in škofovem odzdravu je prikreval pod veteransko zastavo gospod stotnik z desetotico gluhih, ki so edini prav razumeli njegovo zadnje povelje: «Kompanija, laufšrit!»

Ko so se razvrščali veteranci na urejen odhod izpred kapelice k cerkvi, sem še čul, kako je zabrusil razjarjeni «hauptman» zastavonoši:

«Ferdamani tod!, ti si bežal prvi!»

Praporščak Poglonov Tonč ni nič odgovoril na stotnikovo psovko, ki je bila nezasluzena in ga tudi razburila ni.

Po končani skušnji šolske dece, kateri so prisostovali veterani z zastavo, se je četa zbrala v gostilni pri cerkvi.

Stotnik je metal med začudene prostake «todle», a ti so tiščali vanj z zagotovili, da na «laufšrit» se je bežalo celo pod Radeckijem in da je na to glasno zakričano povelje obstal na mestu samo gospod komandant in deset onih, ki so gluhi, odkar so odslužili cesarja. Stotnik je trdil, da je on komandiral tako, da bi naj stopil Poglonov Tonč z zastavo pred škofov voz in bi naj korakala četa pred škofov, ki je bil vojak in mu tako izkazala od gostilne pri Bastlu do cerkve dolžno vojaško čast.

»V označenem dopisu se zvrta krivda na glavni odbor Kmetijske družbe, da manjka v družbenem skladišču v Mariboru najbolj potrebnih reči, pred vsem žvepla, čilskega solitra in kmetijskih strojev. Najprej je treba povdariti, da je bilo to skladišče otvoreno šele 15. februarja t. l., ko je družba stopila v dejansko posest poslopja. Tudi je v spomladni dobi toliko prometa in dela, da je v tem kratkem času bilo nemogoče urediti skladišče tako, kakor se namerava. Kmetijskih potrebščin pošilja družba iz Ljubljane v Maribor toliko, kolikor se bo predvidoma lahko oddalo. Večjih zalog si pri današnjih padajočih cenah ne sme nabavljati, če noče riskirati izgube pri blagu. Šele na podlagi letošnjega povpraševanja se bo v bodoče moglo določiti približno količino blaga za mariborsko družbino skladišče.

Glede žvepla in čilskega solitra je družba naročila nekoliko več, kakor se ga je oddalo v minulih letih. Ni se pa moglo slutiti, da bo letos povpraševanje po njem tako živahno. Zalagati se z velikimi količinami blaga pa ne kaže, ker obstoji nevarnost izgube vsled nepredvidenega znižanja uvozne carine, kakor se je to nedavno zgodilo pri galici, žveplu in čilskem solitru. Ko je družba opazila, da gre žvepla in solitra več kakor v prejšnjih letih, je takoj naročila vsakega še po en vagon. Žal pa, da je bilo to blago vsled nepredvidenih zaprek cele tri tedne na poti.

Glede kmetijskih strojev se opozarja, da jih bo družba imela v zalogi le v takih množinah in v takih vrstah, koliko bo po njih povpraševanja. Pri velikih zalogah bi bilo vsled padajočih cen in najbrže vsled znižanja carine v bodočnosti izguba gotova in zelo občutna za družbo, ki dela z najmanjšim dobičkom. Glede cen pri blagu, ki so baje višje nego v Ljubljani, je treba povdariti, da dosedaj v mariborsko skladišče še ni prišlo blaga iz inozemstva preko Maribora, ampak vse preko Ljubljane. Voznina v Maribor se torej na vsak način mora pristi. Sicer pa je treba poznati naše kmetovalce, ki oblezejo najprej vse trgovine in če blaga nikjer drugje ne dobijo, oziroma jim je povsod predrago, tedaj šele se zatečejo k svoji gospodarski korporaciji. Tudi skladiščni prostori na dvorišču družbene hiše niso po godu gg. štajerskim članom. Poudariti je treba, da skladišče Kmetijske družbe ni nikaka špecerij-ska trgovina, temveč samo zaloga kmetijskih potrebščin za ude. Zaradi tega trgovski lokali na cesti ne bi imeli pomena. Bolje je iste oddajati drugim proti primerni najemščini. Družba je z nakupom hiše precej žrtvovala za štajerske ude in se s tem znatno obremenila, zato mora tudi primerno gospodariti, da ne zaide v stiske. V splošnem pa je hvaležna svojim štajerskim članom, da jo opozarjajo na pomanjkljivosti tega skladišča in bo skušala jih čimprej odstraniti, da bo kolikor mogoče zadovoljevala svoje odjemalce.

Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani.

K tej izjavi Kmetijske družbe moramo pred vsem pripomniti, da v polnem obsegu potrjuje pritožbe naših štajerskih udov. Najpotrebnejšega blaga ni in ako Kmetijska družba ne bo bolj skrbela za štajersko skladišče, je ta za »štajerske ude« z nakupom hiše žrtvovani denar brez vrednosti. Kaj pomaga hiša, če ne odgovarja svojemu namenu; kaj pomaga skladišče, če blaga ni! Zato vzdržujemo v polnem obsegu našo zahtevo, izraženo v 20. številki »Slovenskega Gospodarja« glede agilnosti, ter se opravičeno bojimo, da bo prepozno, dokler se orientira Kmetijska družba glede minulih vsakoletnih povpraševanj, sigurnosti pri cenah, znižanja carine ter da bo manj spomladnega dela in prometa itd. Nasprotno bi morala Kmetijska družba ravno sedaj pri otvoritvi štajerskega skladišča skrbeti, da nudi svojim članom vsaj ono masego v zadostni množini, po katerem se vprašuje že cele mesece, pa ga še vedno ni. Prekanje o nazoru, ali je skladišče Kmetijske družbe »špecerij-ska trgovina«, ali samo zaloga kmetijskih potrebščin, je stvar okusa, kajti obema je podlaga — trgovina. Glede zvišanih cen radi prevoznih stroškov napram Ljubljani je stvar umevna, kar smo že sami povdarjali; čudno pa se nam zdi, da ima Kmetijska družba vključ naglašanim »najmanjšim dobičkom« višje blagovne cene, kakor trgovci, ki morajo kalkulirati pod istimi razmerami.

Odločno pa moramo protestirati proti nazoru Kmetijske družbe, »da je treba poznati naše kmetovalce, ki oblezejo najprej vse trgovine in če blaga nikjer ne dobijo, oziroma jim je povsod predrago, tedaj šele se zatečejo k svoji

Vnel se je prepir, kaj in kako je komandiral stari Petar in kedo je zakrivil prvi sramotni in za celo organizacijo smešni «laufšrit». Radi prerakanja o pravem razumevanju «laufšrita», bi se bili najbrž spoprijeli naši junaki dejansko, da jih ni obrnil na miroljubno plat gostilničar, ki je raztolmačil «hauptmanovo» povelje takole:

«Petar je povedal gospodu škofu, da so delali pred Radeckijevimi junaki «laufšrit» 14 let Italijani in nikdar ne on ali njegovi tedanji tovariši. In danes, ko je komandiral na «laufšrit», so bežali le tisti, ki niso nikdar služili pod Radeckijem in se niso bojevali z Italijani 14 let. Prav je razumel današnjo komando le Radeckijev gtrajtar Prap— in onih-le 10 od Naclovega Tizla do Suškovega kajšlerja, ki so tudi vsi služili nekje na Italijanskem. — «Laufšrite» veterani so v naši fari samo oni, ki niso niti videli Radeckija, radi tega pa tudi ne vejo, kaj in kako je bil v onih starih časih «laufšrit» na Italijanskem. Petar in njegovih 10 zvestih niso «laufšrite» veterani, ampak Radeckijevi junaki in radi tega naj bodo tiho pred njimi vsi tisti, ki so tekli za škofovim vozom.

Vsi so bili zadovoljni s krčmarjevo razlago o «laufšritu», le že nad 30 let gluhi Suškov kajšler je še izmetal počasi iz sebe opombo, da ni slišal pred Bastlom ne Petarja, ne sedaj «virta», ampak le videl je, da je obstal Petar kot prvi komandant na mestu in po njegovem zgledu tudi on, a prvi je bežal z zastavo preko rame Poglonov Tonč.

Tudi to pripombo gluhega Suškovega kajšlerja so vzeli veteranci s prikrikom na znanje, posedli za mize in pili na friško zdravje gospoda škofa, ki jih ni oštel, kakor to mislijo civilisti pri kapelici, ampak je za vse stisnil «hauptmanu» desnico v zahvalo za sprejem.